

COLLOQVIVM VICESIMVM

Persōnae: Diodōrus, Tlēpolemus, Symmachus

- 1** Diodōrus, lūdī magister, quī laetātur discipulōs improbōs iam abesse, suum Tlēpolemum servum vocat.
Tlēpolemus intrāns silentium dominī animadvertit eumque interrogat: “Valēsne, domine?”
Diodōrus: “Nōn rēctē valeō, Tlēpoleme. Fessus sum. Caput dolet — et brachium dextrum.”
Tlēpolemus: “Cūr medicum nōn adīs?”
Diodōrus: “Medicus stultus est. Ipse melius mē sānāre possum. Primum ēsse et bibere volō, tum dormīre. Affer mihi cibum!”
- 10** Exit Tlēpolemus. Paulō post pānem et duōs piscēs et pōculum aquae plēnum dominō affert.
Diodōrus aquam vidēns “Quid?” inquit, “Aquamne mihi affers?”
Tlēpolemus: “Merīdiē aquam bibere oportet.”
Diodōrus: “Servōs oportet aquam bibere. Ego nōn aquam, sed vīnum bibere volō.”
- Tlēpolemus: “Sine pecūniā vīnum tibi emere nōn possum, nec tū mihi ūllam pecūniam dās.”
- Diodōrus sacculum nummōrum plēnum servō ostendit atque “Hodiē” inquit “nummōs habeō. Nescīsne kalendās Iūniās esse hodiē? Kalendīs mercēdem accipiō ā discipulis. Iam bonum vīnum emere possum.”

vīnum -ī n

Tlēpolemus: “Ego ad tabernam ībō vīnumque tibi emam.”

Diodōrus: “Bene faciēs. Ecce pecūnia.” Magister servō suō dēnārium dat.

Servus ad ōstium versus gradum facit, cum Diodōrus “Manē!” inquit, “Nōlī abīre! Ipse ad tabernam ībō.”

vīs-ne mē tē-cum
venīre? (: iubēs-
ne mē... v.?)
volō tē... manēre
(: iubeō tē... m.)

Tlēpolemus: “Vīsne mē tēcum venīre? Ego vīnum feram.”

Diodōrus: “Volō tē hīc manēre. Vīnum ē tabernā nōn feram, sed illic bibam. Redde mihi nummum!”

30 Servus dominō dēnārium reddēns “Paulum bibe!” inquit, “Cūrā corpus tuum!”

“Tū officium tuum cūrā!” inquit Diodōrus, “Nōn medicus, sed servus meus es.”

Tlēpolemus: “Quid vīs mē facere?”

Magister epistulam prōmit atque “Hanc epistulam” inquit “volō tē ad Lūcium Iūlium Balbum ferre.”

Tlēpolemus: “Ubi habitat ille?”

“Aspice per hanc fenestram!” inquit Diodōrus, “Vidēsne illum montem?”

40 Tlēpolemus per fenestram apertam montem Albānum aspicit. Inter Tūsculum et montem Albānum parva vallis interest. “Videō” inquit Tlēpolemus, “Est mōns Albānus.”

angustus -a -um
↔ lātus

Diodōrus: “Villa Iūlii sub illō monte sita est, nec vērō ab hōc locō cernī potest; sed ecce via angusta quae ad vīllam fert. Age, discēde!”

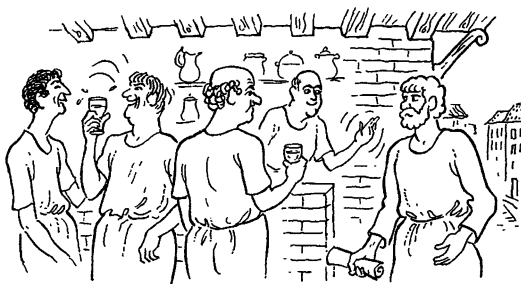
Tlēpolemus: “Quid est in epistolā?”

facere
imp fac! facite!

Diodōrus: “Nihil ad tē, serve! Modo fac officium tuum! Valē!”

Tlēpolemus discēdit epistulam magistrī ferēns.

50 Sōlus Diodōrus pānem et piscēs ēst atque paulum aquae bibit. Hodiē autem, quamquam fessus est, post cibum nōn dormit,

sed statim domō exit. Magister viam angustam intrat, ubi
tabernam obscūram adit. Ea taberna plena est hominum
bibentium quī inter sē colloquuntur, aliī clāmant rīdentque,
aliī canunt. Iam Diodōrus quoque ē magnō pōculō vīnum
bibit, dum colloquitur cum amīcīs.

“Salvē, lūdī magister!” inquit ūnus ē bibentibus.

Diodōrus pōculum tollēns “Et tū salvē, Symmache!” inquit.

Symmachus: “Quid agis? puerōs nōn docēs?”

Diodōrus: “Quid tū, medice? aegrōs nōn cūrās?”

60

Symmachus: “Hōc annī tempore paucī sunt aegrī.”

Diodōrus: “Mihi sunt paucī discipulī — quōs merīdiē domum
remittō, neque eōs post merīdiem revenīre iubeō. Sex hōrās
puerōs docēre satis est mihi! Nunc vērō vīnum bibere volō.”

Symmachus: “Merīdiē nōn vīnum, sed aquam bibere oportet.”

Diodōrus: “Cūr nōn lac bibere mē iubēs, medice, ut parvulum
īnfantem?”

Symmachus: “Sī vīs sānus vīvere, paulum vīnī bibe! Cūrā corpus
tuum!”

Diodōrus: “Semper mē paulum bibere iubēs, sed ipse plūra
pōcula bibis quam ego.”

70

Symmachus: “Ego rēctē valeō, nec plūs bibō quam opus est. Tē
autem male valēre videō, Diodōre, ac medicus tuus sum.”

Diodōrus: “Ego satis bene valeō, quamquam fessus sum atque
caput mihi dolet.”

sanguinem mittere
= vēnam aperīre

Symmachus: “Ergō sanguis tibi superest. Vīsne me sanguinem mittere tibi?”

Diodōrus: “Nōlō profectō! Iam satis dolet bracchium. Eō modō mē sãnāre nōn potes.”

80

Symmachus: “Mēne malum esse medicum putās?”

Diodōrus: “Immō optimum tē esse medicum putō. Sed hoc quod mē fessum ac dolentem facit nūllus medicus potest sãnāre.”

Symmachus: “Quid est hoc quod ā nūllō medicō sãnārī potest?”

Diodōrus: “Quod ego malus sum magister! Discipulī meī male discunt nec mihi pārent...”

Symmachus: “Atque ego optimum tē esse magistrum putābam.”

Diodōrus: “Parentēs id nōn putant, neque igitur liberōs suōs ad mē mittere volunt.”

Symmachus: “Quot discipulī sunt tibi?”

90

Diodōrus: “Adhūc quattuor; sed mox iī quoque mē relinquent.”

Symmachus: “Cūr hoc metuis?”

Diodōrus: “Quia Iūlius, pater duōrum discipulōrum, mox epistulam leget in quā scrībō ‘discipulum improbum ac pigrum esse eius filium māiōrem’ — id quod vērum est!”

Symmachus: “Etiam sī vērum est, necesse nōn erat tē id scrībere.

Certē Iūlius nōn minus irātus erit tibi, quod tū filium eius māiōrem nihil docēre potes, quam mihi iam est, quia ego nōn possum sãnāre filium eius minōrem.”

Diodōrus: “Nesciēbam tē eius familiae medicum esse. Sed cūr filium Iūliī sãnāre nōn potes?”

100

Symmachus: “Profectō possum. Puer pede tantum aeger est, atque etiam sine medicō mox sānus erit. Neque igitur, ut nunc putō, necesse erat sanguinem eī mittere. Iūlius dicit ‘filium suum propter medicum iam nōn solum pede, sed etiam bracchiō aegrum esse, atque mē esse malum medicum!’”

Diodōrus: “Nōlī id cūrāre, Symmache!”

Symmachus: “Facile est hoc dīcere, sed Iūlius mē rūsus
arcessere nōn vult nec mihi mercēdem meam dare.”

110 Diodōrus: “Īdem Iūlius iam dīcet ‘mē esse lūdī magistrum pessi-
mum’, neque mihi ex hōc diē mercēdem dabit. Sed ego id nōn
cūrō. Iam nōlō puerōs docēre. Lūdum meum claudam. Dum
discipulōs pigrōs litterās et numerōs docēre cōnor, nūllum mihi
tempus vacuum est ad librōs meōs.”

Symmachus: “At quōmodo tū vīvēs sine mercēde?”

Diodōrus: “Ego neque uxōrem neque līberōs habeō. Paulum
mihi satis est. Omnēs rēs meās vēdam praeter librōs: etiam sī
nihil aliud possidēbō, parvō bene vīvere poterō.”

parvum -ī *n*
= paulum

Symmachus: “Etiamne vīnō carēbis?”

Diodōrus: “Sī necesse erit, aquam bibam — dum bonōs librōs
legam.”

120 Symmachus: “Quōs tū ‘bonōs librōs’ dīcis?”

Diodōrus: “Multōs ‘bonōs librōs’ dīcere possum, sed in prīmīs
librōs Platōnis, in quibus Sōcratem cum amīcīs colloquentem
facit. Semper dēlector cum legō sermōnēs illōs clārissimōs,
quamquam multa sunt in iīs quae ego nōn bene intellegō; ne-
que Aristotelēs, discipulus Platōnis doctissimus, facilius esse
mihi vidētur. Iam vērō Epicūrī librōs legere incipiam.”

in prīmīs = ante
aliōs omnēs
Platō -ōnis *m*
Sōcratēs -is *m*

Aristotelēs -is *m*
Epicūrus -ī *m*

Symmachus: “Quis est Epicūrus?”

Diodōrus: “Epicūrus est philosophus Graecus, ut Sōcratēs et
Platō et Aristotelēs.”

philosophus -ī *m*

130 Symmachus: “Ego numquam philosophum audiō aut legō. Cūr
tū philosophōs Graecōs ita dīligis?”

Diodōrus: “Quia philosophī nōs rēctē beātēque vīvere docent.
Nōlī putāre, Symmache, hominī satis esse corpus cūrāre: etiam
mentem cūrāre opus est, neque id fierī potest sine librīs philo-
sophōrum. Is sōlus beātus esse mihi vidētur cui nōn modo
corpus sānum est, sed etiam mēns sāna in corpore sānō.”

mēns mentis *f*
↔ corpus

140

Symmachus: “Ego beātē vīvō ac mentem sānam habeō, quamquam philosophōs nōn legō neque deōs vereor.”

Diodōrus: “Epicūrus docet deōs rēs hūmānās nōn cūrāre.”

Symmachus: “Ego putō nullōs esse deōs. Tūne Iovem cēterōsque deōs verēris?”

Diodōrus: “Nōn vereor eōs, ut mē docet Epicūrus. Sed, nesciō quōmodo, multās rēs videō quae incertum mē faciunt. Sī nullus est deus, quōmodo sōl et stēllae movērī possunt? unde oriuntur ventī et imbrēs? quis fulgura tonitrūsque efficit?”

Symmachus: “Interrogā Epicūrum, magistrum tuum!”

Diodōrus: “Sī Epicūrum rēctē intellegō, ‘haec omnia per sē fierī dīcit. Praetereā dīcit, ut ante eum Dēmocritus, ‘omnem rem, omnem māteriam effici ex partibus minimīs, quae semper moventur.’ Eae particulae minimae, quae dīvidī nōn possunt, Graecē appellantur ‘atomī’.”

particula = parva
pars
atomus -ī f

Symmachus pōculum tollēns “Quid?” inquit, “Etiamne hoc pōculum ex minimīs particulīs cōnstāre putās? Cum tam stultē loqueris, nōn putō mentem tibi sānam esse!”

cōnstāre ex =
effici ex

Diodōrus: “Adhūc incertus sum, sed iam plūra dē nātūrā rērum legam apud Epicūrum et apud Lucrētium.”

nātūra -ae f

Symmachus: “Quis est Lucrētius?”

Lucrētius -ī m

Diodōrus: “Est discipulus Epicūrī Rōmānus. Sex librōs eius possideō quibus titulus est *Dē rērum nātūrā*.”

ex-haurire
↔ implēre

160

Hīc Symmachus pōculum exhauriēns “Bene valē” inquit, “discipule Epicūrī!” Sed eō ipsō tempore fulgur clārissimum tabernam obscūram illūstrat, sequente tonitrū mākīmō. “Iuppiter Optime Mākime!” exclāmat medicus perterritus, dum pōculum eī ē manū lābitur.

Diodōrus rīdēns “Vidēsne” inquit “pōculum tuum cōnstāre ex particulīs minimīs?”

